

T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI

FİLDİŞİ SAHİLİ PAZARINA İHRAÇ İMKANLARI

Tarhan SEZGİN
İhracatı Geliştirme Uzmanı
İhracat Genel Müdürlüğü
Ülke Masaları-I Daire Başkanlığı
sezgint@ekonomi.gov.tr

2018

- ✓ **Yüzölçümü** : 322.463 km²
- ✓ **Nüfus** : 24,9 milyon kişi (*IMF*)
- ✓ **Yönetim Şekli** : Cumhuriyet
- ✓ **Başkent** : Yamoussoukro (243 bin)
- ✓ **Başlıca Şehirler** : Abidjan (4.467bin), Bouaké (713bin), Daloa (269bin), Korhogo (209bin)
- ✓ **Dil** : Fransızca (resmi)
- ✓ **Döviz Kuru** : 1 ABD\$ = 559,5 CFAfr (*EIU*)
1 EUR = 656 CFA Frangı (Sabit)
CFA frangı 14 ülkede (WAEMU ve CEMAC) kullanılmakta

Ekonomik Göstergeler	Değer	Sahra Altındaki Yeri (45 ülke)	Dünyadaki Yeri (190 ülke)
Nüfus (milyon kişi)	24,9	12.	52.
GSYİH (cari fiyatlar / milyar \$)	39,9	9.	89.
Ekonomik Büyüme (Sabit Fiyatlar - %)	%7,6	2.	4.
Kişi Başı Milli Gelir (\$)	1.599	16.	149.
Dış Borcun GSYİH'ya Oranı (En düşük %)	%49	20.	87.
Enflasyon Ort. (En düşük %)	%1	7.	29.
İhracat (milyar \$)	10,7	4.	79.
İthalat (milyar \$)	8,3	8.	102.
Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (milyon \$)	109,8	8.	95.
İnsani Gelişmişlik İndeksi - UN	-	27.	171.
İş Yapma Kolaylığı	-	18.	142.
Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi (milyon \$) 2016	481	15.	103.

Kaynak: Trademap, IMF, UNCTAD, WTO

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Fildişi Sahili

Ekonomik Yapı

GSYİH'nın Sektörel Dağılımı (%)

Sektörler	2011	2016
Tarım, ormancılık, balıkçılık	30,3	23,4
Madencilik	7,9	8,1
İmalat Sanayi	14,5	16,6
Elektrik, gaz, su	0,6	0,7
İnşaat	1,7	3,5
Ulaşım-Haberleşme	7,1	10,3
Toptan-Perakende Ticaret, Otelcilik	11,5	10,4
Bankacılık, Sigortacılık, Emlakçılık	15,3	13,0
Kamu Hizmetleri	10,7	13,6
Diğer hizmetler	0,4	0,4
TOPLAM	100,0	100,0

Kaynak: African Economic Outlook, 2017

- ✓ Fildişi Sahili'nin GSYİH'sı, Batı Afrika Ekonomik ve Para Birliği (WAEMU*) GSYİH'nin %40'nı oluşturmakta,
- ✓ 1999 askeri darbesinden itibaren 2011 yılına kadar süren siyasi istikrarsızlık ve iç savaş ekonomiye büyük zarar vermiştir.
- ✓ Ancak, 2012 yılından itibaren yapılan altyapı ve üretime yönelik yatırımlar ile ekonomideki büyüme her yıl yüksek oranlarda (%10,1 ile %7,6 aralığında) gerçekleşmekte,

(*) Benin, Burkina Faso, Gine Bissau, Fildişi Sahili, Mali, Nijer, Senegal, Togo

- ✓ Ekonomi büyük oranda tarım ürünlerine bağımlıdır.
- ✓ Ülke döviz gelirlerinin %70'ini karşılayan tarım sektörü, ülke işgücünün %70'ini barındırmakta,

Başlıca Tarım Ürünleri	2017 Yıllık Üretim Miktarı	Üretimdeki Yeri	Üretimdeki Yeri
	(1.000 Ton)		
Kakao	1.7	Dünya'nın %40'ı	Dünyada 1.
Kahve	130	Afrika'da 3.	Dünyada 15.
Palm yağı	250	Afrika'da 2.	Dünyada 7.
Pamuk	450	Afrika'da 3.	Dünyada 17.
Kauçuk	352	Afrika'da 1.	Dünyada 8.
Kaju	560-700	Afrika'da 3.	Dünyada 3.

- ✓ Ülke sanayisinde öne çıkan sektörler; **gıda, enerji, petrol ürünleri, mobilya üretimi, inşaat malzemeleri ve tekstil,**
- ✓ Fildişi Sahili, gıda işleme, çimento, plastik, kimyasal ürünler, ahşap, içecek, mobilya, cam gibi farklı sektörlerde üretimi olan **küçük ve orta ölçekli bir sanayiye sahip** olup, bu üretim faaliyetleri yerel şirketlerin yanısıra uluslararası şirketler (Nestle, Billore, Cargill, Olam, Barry Callebaut, Total, vd.) tarafından da yapılmaktadır.
- ✓ **Gıda sektöründe değirmencilik, kahve-kakao işleme, tohum, kanatlı hayvanlar, şeker, içecek, konserve balık ve süt üretimi** başı çekmektedir. Ülkenin gıda sanayindeki ürünlerinin çoğu WAEMU ülkelerine ihraç edilmektedir.

- ✓ **Kimyasal ve plastik sektöründe** ara malardan nihai mallara kadar üretim yapılabilmekte olup, girdilerin büyük kısmı ithal edilmektedir. Bu iki sektördeki ana ürünler; **gübre, böcek ilaçları, plastik eşyalar ve işlenmiş kauçuktur.**
- ✓ **Mobilya üretimi küçük çaplı üreticiler tarafından gerçekleştirilmekte** olup, mobilya mağazalarında **İtalyan ve Fransız malları ağırlıktadır.** Bununla birlikte, Türk mobilya ürünleri de mağazalarda yer almaya başlamıştır.
- ✓ **Ülkede araç yedek parça ihtiyacı ithalat ile karşılanmakta** olup, uluslararası markaların distribütörlüğünü/bayiliğini alan firmalar pazarda hakim konumdadır.

- ✓ Ülkede metal levha üretimi ve elektrik kablosu üretimi olmakla birlikte, **elektrik ve inşaat malzemelerine olan ihtiyaç giderek artmakta,**
- ✓ **Tekstil pazarında Çin ve Hindistan ürünleri yaygın** olsa da Türk ürünlerine ilgi artmaktadır. Fildişi Sahili vatandaşları tarafından Türkiye'den Fildişi Sahili'ne **bavul ticareti ile tekstil ürünleri getirilmektedir.** Konfeksiyon sektörü küçük esnaf ve sanayileşmiş şirketlerden oluşmaktadır. İşgücünün %90'ını küçük esnaflar oluştururken, sektörde 5 adet sanayileşmiş şirket bulunmaktadır.
- ✓ **Fildişi Sahili'nde medikal ekipmanlar ve ilaç ihtiyacı ithalat ile karşılanmakta** olup, pazarda Fransız ürünlerinin hakimiyeti bulunmaktadır.

Madenler	Rezerv	2015 Üretim	Birim	Dünya Sıralamasındaki Yeri
Ham petrol	100 milyar varil*	31* bin	varil/gün	63.
Doğal gaz	1 trilyon feet ³ *	2,17	milyar m ³	57.
Manganez	-	118,4 bin ton		12.
Altın	-	20,2 ton		27.
Gümüş	-	576 kg		60.
Elmas (mücevher)	-	11,9 karat		17.
Elmas (endüstriyel)	-	2985 karat		19.

*Kaynak: World Mining Congress-2017
(*) U.S. Energy Information Administration*

Ayrıca demir- nikel, boksit, bakır ve uranyum madeni kaynaklarına da sahiptir.

- ✓ Fildişi Sahili, 82.000 km'lik karayolu ile diğer Batı Afrika ülkelerine **nispeten daha gelişmiş bir ulaşım altyapısına sahip,**
- ✓ Ülkede iki önemli liman olup, bu limanlar Abidjan ve San Pedro şehirlerinde bulunmaktadır. **Abidjan Limanı, Sahra Altı Afrika'nın en büyük 2.limanı,**
- ✓ **Abidjan'da; Avrupa, Ortadoğu ve Afrika ülkelerine doğrudan uçuşların yapıldığı uluslararası havaalanı bulunmaktadır.**

Yeni İpek Yolu Projesi

Çin hükümeti 2013 yılında, eski ipek yolu güzergahındaki ülkelere yapacağı 1 trilyon tutar değerindeki altyapı yatırımlarıyla Asya, Avrupa ve Afrika'daki 63 ülkeyi bir birine bağlayan bir ticaret ağı oluşturacağını «Bir kuşak bir yol» sloganı ile duyurmuştur.

Projenin Afrika ayağında ise Çin hükümetince gerçekleştirilecek yatırımlar, hem Afrika ülkelerinin birbirleri ile bağlantısını sağlayacağı gibi en önemlisi de kıyısı bulunmayan ülkelerin limanlara ulaşımını sağlayacaktır.

Existing Railroads in Africa

Proposed Railroads for Africa

China's New Silk Road
The Belt and Road Initiative
First steps towards the World Land-Bridge

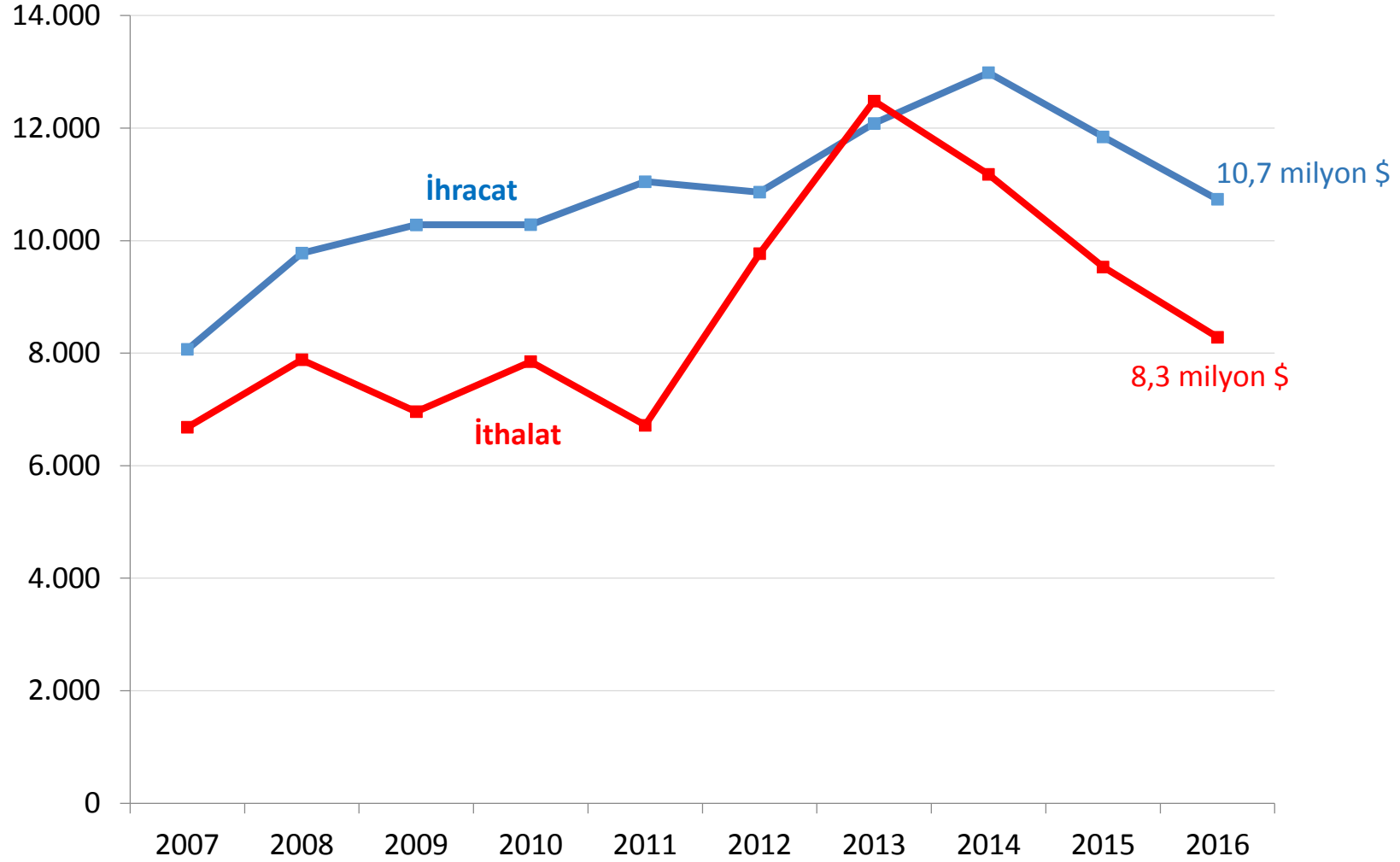

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Fildişi Sahili

Dış Ticareti

Fildişi Sahili'nin Dış Ticareti (Milyon \$)

Kaynak: ITC_Trademap

İhraç Ürünleri (Milyon \$)

ÜRÜNLER	2014	2015	2016	2016 Toplamdaki Payı (%)
Toplam İhracat	12.985	11.845	10.735	100%
Kakao ve kakao ürünleri	4.627	5.130	5.726	53%
Ham petrol	2.635	1.991	1.347	13%
Hindistan cevizi, brezilya cevizi, kaju ve muz	1.001	923	886	8%
Doğal kauçuk	612	508	726	7%
Ham altın	703	759	507	5%
Kahve	118	103	275	3%
Ağaç ve ağaç ürünleri	225	176	190	2%
Palm yağı, hindistan cevizi yağı	238	179	176	2%
Pamuk	358	266	136	1%
Diğerleri	2.468	1.809	764	7%

Kaynak: ITC_Trademap

İhracat Yapılan Ülkeler (Milyon \$)

	ÜLKELER	2014	2015	2016	2016 Toplamdaki Payı (%)
	Toplam İhracat	12.985	11.845	10.735	100%
1.	Hollanda	1.041	1.250	1.292	12%
2.	ABD	1.236	1.062	1.201	11%
3.	Fransa	835	856	871	8%
4.	Almanya	1.041	874	830	8%
5.	Belçika	615	640	759	7%
6.	İsviçre	453	502	513	5%
7.	Hindistan	524	571	449	4%
8.	İngiltere	218	292	424	4%
9.	İspanya	321	322	418	4%
10.	Mali	0	0	378	4%
...
15.	Türkiye	239	274	251	2%
	Diğerleri	6.523	6.643	7.387	69%

Kaynak: ITC_Trademap

ÜRÜNLER	2014	2015	2016	2016 Toplamdaki Payı (%)
Toplam İthalat	11.178	9.532	8.285	100%
Petrol (ham ve işlenmiş)	2.895	2.119	1.028	12%
İş ve maden makineleri, beyaz eşya, klima, pompalar, musluklar	972	971	809	9%
Pirinç, buğday	630	653	605	7%
Telefonlar, kablolar, elektrik malzemeleri, jeneratör, akü, elektrik panoları vb.	505	464	514	6%
Otomobil, kamyon, kamyonet, traktör parçaları, minibüs, otobüs,	642	645	435	5%
Etilen, propilen, vinil klorid polimerleri, plastik ambalaj malzemesi	423	450	384	4%
Dondurulmuş balık	391	448	300	3%
İlaçlar	388	291	273	3%
Demir çelikten inşaat aksamı, borular, sofraya eşyası,	348	443	205	2%
Deniz mahsülleri	10	6	198	2%
Demir çelik yassı mamuller, çubuk ve profiller	196	218	184	2%
Böcek öldürücüler, dökümhane kimyasalları, laboratuvar kimyasalları	206	191	152	1%
Diğerleri	3.572	2.633	3.200	38%

İthalat Yaptığı Ülkeler (Milyon \$)

	ÜLKELER	2014	2015	2016	2016 Toplamdaki Payı (%)
	Toplam İthalat	9.984	9.181	8.285	100%
1.	Çin	1.220	1.554	1.585	19%
2.	Fransa	1.414	1.227	1.188	14%
3.	Nijerya	2.242	1.663	807	10%
4.	Hindistan	288	385	383	5%
5.	Belçika	323	302	323	4%
6.	Tayland	341	241	298	4%
7.	ABD	239	266	291	4%
8.	İspanya	251	251	264	3%
9.	Almanya	195	172	220	3%
10.	İtalya	268	357	201	2%
.....
18.	Türkiye	93	115	110	1%
	Diğerleri	3.109	2.648	2.615	32%

Kaynak: ITC_Trademap

Ülkeler/Ülke Grupları	Anlaşmanın Yürürlüğe Girdiği Tarih	Geçiş Döneminin Sona Erdiği Tarih
Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) <i>(Gümrük Birliği)</i> <i>(Benin, Burkina Faso, Cape Verde, Fildişi Sahili, Gana, Gine, Gine Bissau, Liberya, Mali, Nijer, Nijerya, Senegal, Siera Leone, Gambia, Togo)</i>	1993	2005
Batı Afrika Ekonomik ve Para Birliği (WAEMU) <i>(Gümrük Birliği)</i> <i>(Benin, Burkina Faso, Gine Bissau, Fildişi Sahili, Mali, Nijer, Senegal, Togo)</i>	1999	2000
Avrupa Birliği - Fildişi Sahili <i>(Serbest Ticaret Anlaşması)</i>	2008	2023

Kaynak: WTO

Batı Afrika Ekonomik ve Para Birliği (WAEMU)

ECOWAS

1. Benin (WAEMU)
2. Burkina Faso (WAEMU)
3. Cape Verde
4. Fildişi Sahili (WAEMU)
5. Gana
6. Gine
7. Gine Bissau (WAEMU)
8. Liberya
9. Mali (WAEMU)
10. Nijer (WAEMU)
11. Nijerya
12. Senegal (WAEMU)
13. Sierra Leone
14. Gambia
15. Togo (WAEMU)

ECOWAS ve WAEMU Ortak Dış Tarife (CET) altında, ithalat dört kategoriye ayrılır:

1. Kategori (0%): Sosyal, kültürel ve bilimsel ürünler, tarım girdileri, sermaye malları ve yerel üretimi olmayan bilgisayar ve veri işleme ekipmanları.
2. Kategori (% 5): Hammaddeler, ham petrol ve işlenmemiş tahıllar.
3. Kategori (% 10): Yarı mamul, ara malı, diğer tahıllar, motorin ve fuel oil.
4. Kategori (% 20): Nihai tüketim malları, sermaye malları ve yerel üretimi olan bilgisayar ve veri işleme ekipmanı, yeni ve ikinci el araçlar.

Ayrıca, ECOWAS üyesi ülkelerden ise %0,5 alınmaktadır.

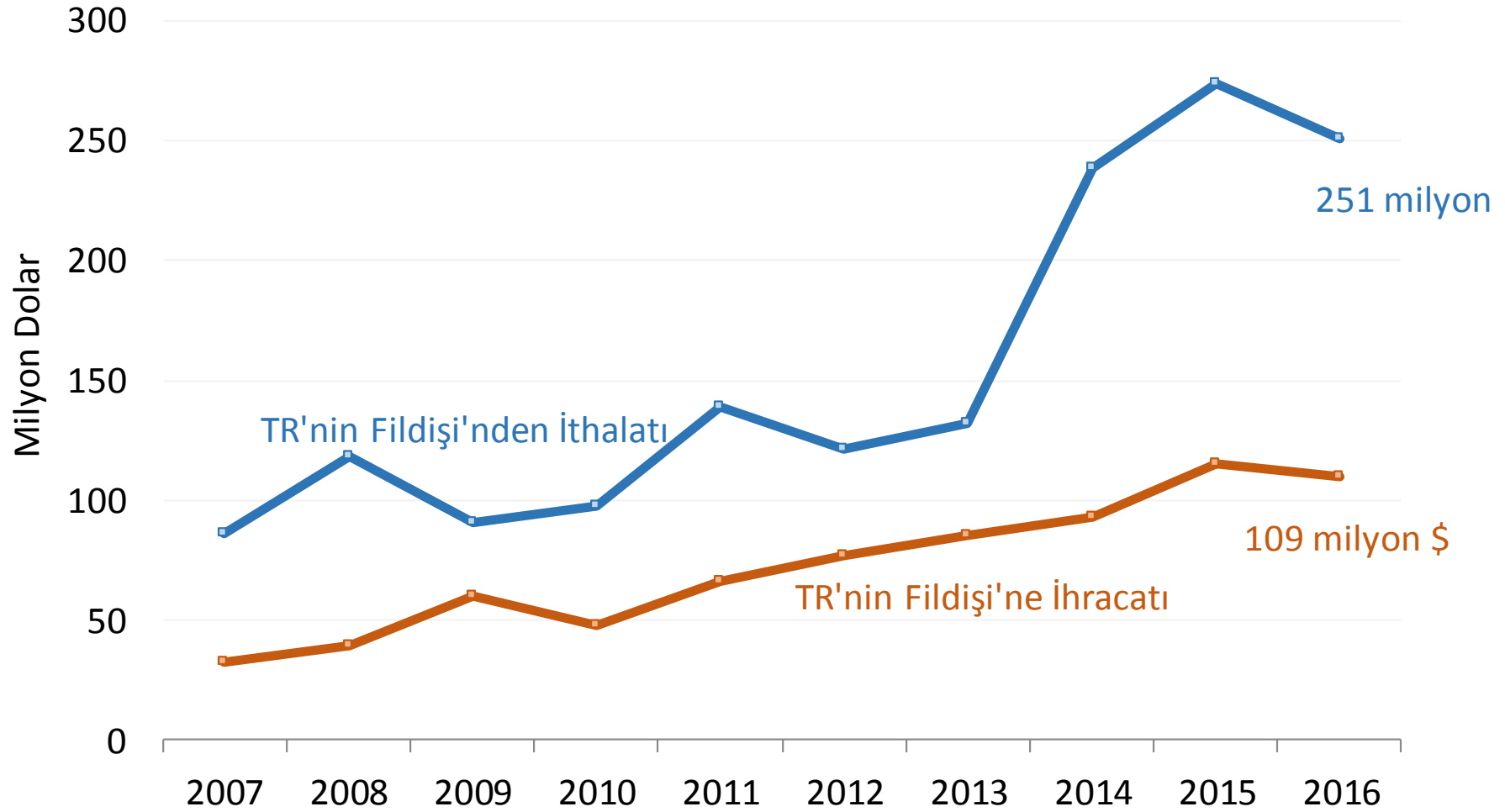

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Fildişi Sahili

Türkiye ile Ticaret

Türkiye'nin Fildişi Sahili İle Ticareti

Kaynak: ITC-Trademap

Türkiye'nin Fildişi Sahili'ne İhraç Ettiği Ürünler (1.000 \$)

İHRAÇ ÜRÜNLER	2014	2015	2016	2016 Toplamdaki Payı (%)
Toplam İhracat	93.170	115.498	109.879	100%
Çimento	2.421	27.288	18.701	17%
Prefabrik yapılar	523	476	6.412	6%
Maya	4.546	3.941	5.329	5%
Bisküvi	2.665	2.280	4.837	4%
Demir çelik iskele, kalıp ve diğer inşaat aksamı	5.020	1.202	3.435	3%
Makarna	2.264	2.731	2.693	2%
Zeytinyağ	736	550	2.659	2%
Hijyenik havlu ve bezler	3.592	4.970	2.510	2%
Demir çelik profiller	7.404	3.209	2.375	2%
Demir çelik konteynırlar	3.838	3.380	2.368	2%
Diğerleri	60.161	65.471	58.560	53%

Kaynak: ITC-Trademap

Türkiye'nin Fildişi Sahili'nden İthal Ettiği Ürünler (1.000 \$)

İTHAL ÜRÜNLER	2014	2015	2016	2016 Toplamdaki Payı (%)
Toplam İthalat	238.711	274.350	251.303	100%
Kakao ve kakao ürünleri	229.050	244.872	224.585	89%
Pamuk	5.243	23.067	17.451	7%
Doğal kauçuk	2.878	4.264	6.699	3%
Susam	0	510	1.204	0%
Ağaçlar ürünler	1.233	1.116	453	0%
Diğerleri	307	521	911	0%

Kaynak: ITC-Trademap

Türkiye ile Fildişi Sahili Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma Adı	İmza Tarihi	RG Tarih ve No'su
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	08 Haziran 2005	29.05.2008/26890
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	29 Şubat 2016	Henüz yürürlüğe girmemiştir.
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	29 Şubat 2016	Henüz yürürlüğe girmemiştir.

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

Tarım ve Gıda Ürünleri

- ✓ Domates salçası
- ✓ Bisküvi
- ✓ Çikolatalı mamuller
- ✓ Maya
- ✓ Zeytinyağı
- ✓ Ayçiçekyağı
- ✓ Makarna

Sanayi Ürünleri

- ✓ Otomobil, treyler, kamyon, kamyonet, traktör vb.)
- ✓ Dış lastik
- ✓ İnşaat malzemeleri (Çimento, seramik karo, kablo, demir çelik inş., aksamı, vb.)
- ✓ Hazır giyim
- ✓ Pamuklu kumaş
- ✓ Mobilya aksam ve parçaları
- ✓ Beyaz eşya
- ✓ TV alıcıları
- ✓ Maden işleme makineleri
- ✓ Şişe yıkama ve doldurma makineleri
- ✓ Akrilik polimerler, plastik levhalar

Kaynak: ITC-Trademap

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Fildişi Sahili

İhracatçılarımızın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

- ✓ Online Firma Rehberi; <https://www.goafricaonline.com/>
- ✓ Fildişi Sahili Ticaret ve Sanayi Odası irtibat bilgileri; info@cci.ci / ycolette@cci.ci
- ✓ Lübnan Ticaret ve Sanayi Odası irtibat bilgileri: info@ccilci.org / charif.kojok@ccilci.org
- ✓ Ticaret Müşavirliği irtibat bilgileri: abidjan@ekonomi.gov.tr
- ✓ Temasa geçilen firmaların yasal olup olmadığının teyidi için: Yatırım Ajansı web sitesi duyuru segmentinde yer alan: <http://cepici.ci/?tmp=annonces legales&p=annonces-legales> linkinden sorgulama yapılabilmektedir.
- ✓ Pazar araştırması için gelen firmalar ise ülkede yer alan sanayi (Koummasi, Vridi, Yopougou, PK 24, vd.) ve ticaret bölgelerini (Marcory, Treichville, Zone 4) ziyaret edebilirler.

- ✓ FS ile ticaret yapan firmalar, çalıştıkları firmalara duydukları güven neticesinde ilk önce ürünü gönderme akabinde parayı tahsil etme gibi yanlışa düşmemelidir. **Akreditifli ya da mal mukabili çalışmaları gerekmektedir.** %50 peşin %50 evrak mukabili de çalışılabilir.
- ✓ Ülkeden **tarımsal ürün ithal edecek firmaların** ürünün yükleme aşamasında **yerinde denetim yaptırması gerekmektedir.**
- ✓ **Yatırımcı Türk firmalarımız,** arsa temini konusunda zorluk çekmeleri durumunda **Sanayi Bölgelerindeki arsalarda yatırım yapma imkanını değerlendirebilirler,**

Gümrük İşlemleri, Navlun ve Gümrük Tarifeleri

- ✓ **Abidjan limanına gelen yüklerin, gümrük prosedürleri ve liman çevresindeki trafik sebebiyle zaman zaman teslimleri gecikmektedir,**
- ✓ **Konteyner terminalindeki yoğunluk sebebi ile gemiler Abidjan varışında operasyona giremeden beklemektedir. Liman genişletme çalışmaları ve 2. Konteynir Terminali İnşaatının bitimi ile birlikte bu sorunun azalacağı düşünülmektedir.**
- ✓ **Türkiye'den gönderilen 40'lık konteynerlerin navlun maliyeti yaklaşık 2500-3000 dolar olup, varış süresi 30-40 gündür.**
- ✓ **Gümrük vergi oranları <https://guce.gouv.ci/customs/tariff/sections> linkinden GTIP nosuna göre sorgulama yapılabilir**

- ✓ Ürünlerin güvenliğinin tespiti amacıyla **ithalat denetimi** piyasaya sevk öncesi ithalat aşamasında **Webb Fontaine, Cotecna** ve FS Gümrük Genel Müdürlüğü **tarafından yapılmakta,**
- ✓ Fildişi Sahili'ne gönderilen, **FOB değeri yaklaşık 1.500 EUR'nun** (1 milyon CFA) **üstündeki ihracat işlemlerinin tamamı denetim şirketinin (Webb Fontaine, Cotecna) denetimine tabiidir.** Abidjan limanındaki konteynırların içindeki ithal edilen malların denetimi için x-ray cihazları ile tarama uygulaması yapılmaktadır.
- ✓ Ülkede **ithalatı yapacak şirket/kişi DAI** formu (Déclaration Anticipée d'Importation) **ilgili gümrük idaresine vermek zorundadır.**
- ✓ **Tarım ürünlerinde,** ürünün türüne göre **bitki sağlığı sertifikası ya da veteriner sertifikası** sunulması **gerekmektedir.**
- ✓ Meyve suyu, doğal meyve ve sebze, buğday, süt, konserve ürünler, un, hayvan yemi, kimyasal ürünlerde **analiz sertifikası** talep edilmektedir.

- ✓ Fildişi Sahili'ne gönderilecek ürünlerde Webb Fontaine tarafından belirtilen dokümanlar/standartlar dışında herhangi bir zorunlu belgelendirme bulunmamaktadır.
http://www.webbfontaine.ci/downloads/MINIMUM_PRODUCT_DESCRIPTION_REQUIREMENTS_ON_COMMON_GOODS_FR_v1.2

Denetim/Gözetim Firmalarının İletişim Adresleri;

- Webb Fontaine Côte d'Ivoire (Email: info@webbfontaine.ci / Web: <http://www.webbfontaine.ci>)
- COTECNA (COTECNA INSPECTION LIMITED) Tel : (00225) 34 71 55 57 Site : www.cotecna.com
- SGS CI SA – ürün denetimi, sertifikasyon (Tel : 00225 21 75 22 00, www.sgs.com)
- CONTROL UNION INSPECTION WEST AFRICA (CUIWA) :
<http://www.controlunion.com/en/contact/ci>
- SIAPTEK Cote d'Ivoire – Denetim ve Sertifikasyon (info-ci@siaptek.com, Tel : 00225 0490 0020, 00225 2127 0639)

Bankacılık

- ✓ Ülkede 26 banka bulunmaktadır. Ülkeden banka yoluyla döviz transferi hususunda bir kısıtlama bulunmamakla birlikte, yaklaşık **750 EUR'nun** (500.000 CFA) **üzerindeki gönderimlerde Maliye Bakanlığından izin alınması** gerekmektedir. **Euro transferleri** hem yaygın hem de **daha hızlı** transfer edilmektedir. Ülkede zaman zaman döviz sıkıntısı nedeniyle döviz transferlerinde yavaşlama olabilmektedir.
- ✓ Yabancı Bankalar;
 - Fransız Bankası: SGBCI (Société Générale de Banques en Côte d'Ivoire)
 - BACI (Banque Atlantique Côte d'Ivoire)
 - Ecobank - Nijerya
 - Citibank Côte d'Ivoire
 - Standard Chartered Bank Côte d'Ivoire
 - BSIC Côte d'Ivoire (Banque Sahélo-Saharienne pour l'Investissement et le Commerce)

- ✓ Fildişi Sahili Ticaret ve Sanayi Odası kayıtlarına göre %90'ı Abidjan'da yer alan **ülkedeki firmaların %42'si hizmetler sektöründe**, %31'i ticaret, %26'sı sanayi ve %1'i de tarımda faaliyet göstermektedir.
- ✓ Fildişi Sahili firmalarını yerel firmalar ile Lübnan kökenli firmalar olarak ikiye ayırmak mümkündür. **Yerel firmaların** çoğunda karar alma süreçleri yavaş işlemekte ve **sermayeleri yetersiz kalmaktadır**.
- ✓ **Lübnan kökenli firmalar** ise ülkede uzun yıllardır süren sermaye ve iş bilgisi birikimleri ile **ticaretin yaklaşık %70'ini, sanayi üretimin de %40'ını kontrol etmektedir**. **Türk firmaların ihraç ettiği ürünlerin tutar bazında çoğunluğu Lübnan kökenli firmalar tarafından satın alınmaktadır**.

- ✓ Ülkede yer alan **2 büyük süpermarket (PROSUMA, CDCI) zinciri de Lübnanlı ailelerin yönetimindedir.** Son olarak Fransız Carrefour da bu pazara girmiştir.
- ✓ Ülkede **dağıtım kanallarının yaklaşık %15-%20'si modern distribütörlük ağını oluşturan bu aile şirketleri ile gerçekleşmektedir. Dağıtım kanallarının çoğunluğunu oluşturan ise küçük-orta çaplı dükkanlardır.** Ülkede **ticaret ile iştigal eden çok sayıda küçük bakkal sahibi Moritanyalı** bulunmaktadır. (bir Moritanya İşadamları Derneğinden alınan bilgiye göre; 15000 distribütör , 25.000 perakandeci, 2500 toptancı bulunuyor.)
- ✓ Firmaların **%43'ü özel dükkan/mağaza sahibi, %34'ü toptancı, %13'ü diğer çeşitli ürün ticareti, %6'sı otomobil, motosiklet ve aksesuarları, %3'ü eczacılık ve %1'i de ihraç edilen tarım ürünleri ticaretinde faaliyet göstermektedir. Perakende sektöründe Lübnanlılar etkindir. Tarım sektöründe kooperatif şirketleri ağırlıktadır.**

- ✓ **Kültürlerinin farklılığı nedeniyle, Orta Doğu ve Afrika ülkelerindeki insanlarla internet, e-mail, faks, telefon gibi iletişim araçları ile hemen iş bağlantısı kurmak genelde pek mümkün olmayabilir. Çünkü bu bölgelerin insanları karşısındaki kişiyi tanımak ve ona güvenmek için yüz yüze konuşmak ve sohbet etmek ister.**
- ✓ **Fildişi Sahili pazarına girebilmek için, öncelikle ülkedeki Ticaret Müşavirliğimiz ile iletişime geçilmeli, buradan bilgileri temin edilen ilgili alıcı firmalar, yine Ticaret Müşavirliğimizce tavsiye edilen bir tercüman eşliğinde yerinde ziyaret edilmeli,**
- ✓ **Fildişi Sahili'ndeki fuarlar ve alıcılar her yıl en az bir defa ziyaret edilerek tanışıklık artırılmalı, yüz yüze görüşmelerle ilişkiler güçlendirilmeli ve karşılıklı güven sağlanmalı,**
- ✓ **Sabırlı davranılmalı, iş anlaşması yapmak için çok acele edilmemeli,**

- ✓ Küçük-orta çaplı tüccarların ofisleri/dükkanları yerinde ziyaret edilerek, getirilen numunelerin gösterilmesi sonrası 1-2 konyetnirlik satışlar yapılabilmektedir. **Ülkeye gelen firmalarımızın depo tutmaları tavsiye edilmektedir.**
- ✓ Gıda dışında, mobilya, inşaat malzemeleri, elektrik malzemeleri, otomotiv yedek parça ticaretinde de yerel kökenli firmalar bulunmakla birlikte **orta-büyük çaplı alım yapan firmalar Lübnan kökenli firmalardır.** Lübnan kökenli firmalar genellikle çalıştıkları müşteri tercihlerini sıklıkla değiştirmemekte,
- ✓ **Tekstil sektöründe genellikle valiz ticareti ile ithalat yapılmaktadır. Ürünlerin çoğu Çin'den getirilmektedir.** Türkiye'den de 2-3 valizlik alım yapan küçük tüccarlar bulunmaktadır. **Tekstil sektöründe orta-büyük çaplı mağazaları olan firmalar genellikle Fas kökenli firmalardır.** Ülkede **tekstil üretimi son derece kısıtlıdır.**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Fildişi Sahili

Sektörel Fırsatlar

- ✓ Ekonomideki **hızlı büyümenin (%7,6) başlıca etkeni, kamu altyapı yatırımları ile konut projelerinin artması** ile bu projeleri gerçekleştirecek müteahhitlik sektöründeki gelişmelerdir. 2016-2020 dönemi için ayrılan toplam yatırım tutarının 49,2 milyar \$ olduğu Ulusal Kalkınma Programı kapsamında müteahhitlik sektörünün %22 büyüyeceği tahmin edilmekte,

2016-2020 Dönemi için Kamu Yatırım Bütçesinin Dağılımı (milyon EUR)

Elektrik İletim Hatlarının Güçlendirilmesi ve Genişletilmesi	5.500
Yol altyapısının güçlendirilmesi	5.600
Ulaşım hizmetleri	4.600
Temiz içme suyu	1.100
Temizlik, hijyen	227
Konut projeleri	133
Hidrokarbon sektörü	871

Kaynak: Abidjan Ticaret Müşavirliği

- ✓ 2016-2020 döneminde yıllık 30.000 olmak üzere toplam 150.000 konut yapımı planlanmaktadır. Projeler, kamu kuruluşu olan SİCOGI'nin denetiminde, yetkilendirilmiş 46 emlak yatırım ajansı tarafından gerçekleştirilecektir.
- ✓ Türk firmalarının, arsası ve finansmanı hazır inşaat projelerine öncelik vermesi tavsiye edilmektedir. Ülkede inşaat sektöründe amortisman süresi kısadır. (5-6 yıl) Kira fiyatlarının yüksek olduğu ülkede inşaat yapıp kiraya vermek karlı bir yatırım seçeneğidir.
- ✓ Tarım sektöründe başlıca yatırım alanları; tarım ürünleri işleme tesisleri kurulması (kakao, palm yağı, kaju, pamuk), gübre, tarım ilaçları, balık çiftlikleri, pirinç üretimi/işlemesi (Ülkenin yıllık pirinç tüketimi 1,7 milyon ton, ithalatı 500 milyon \$)

- ✓ **Türk firmaları ülkede kuracağı gıda sanayi tesisler ile ürünlerini gümrüksüz bir şekilde WAEMU ülkelerine ihraç edebilir,**
- ✓ **Firmalarımız, ülkede elektrik malzemeler, inşaat malzemeleri, yedek parça ürünleri satan mağazalar açarak pazara girebilirler,**
- ✓ **Ülkede toplam yatırım tutarı 100 milyon dolar olan 50 adet Türk firması bulunmakta olup, firmalarımızın başlıca yatırım alanları, beton santrali, çimento öğütme fabrikası, briket üretimi, madencilik (taş ocağı/altın), yapı malzemeleri atölyeleri, konut inşaatı ve yol yapımıdır.**

2016 yılında Fildişi Sahili'ne **481 milyon \$** değerinde doğrudan yabancı yatırım gerçekleştirilmiş olup 2016 yılına kadar oluşan yabancı yatırım stoğu ise **7,6 milyar \$'a** ulaşmıştır. Doğrudan yabancı yatırımlarda **Fransa** başı çekmektedir.

Yurtdışından Doğrudan Yatırım Yapılan Sektörler	Toplamdaki Payı (%)
İnşaat	26
Gıda İşleme	16
ITC	15
Diğer	43

Kaynak: Abidjan Ticaret Müşavirliği

ABİDJAN BÜYÜKELÇİLİĞİ

Adres :Boulevard lagunaire Charles de
Gaulle Immeuble N'Zarama,
3ème étage – Abidjan Plateau
Posta adresi: 01 B.P 5137 Abidjan
01/COTE D'IVOIRE
Tel: (225) 20 25 51 10
Faks : (225) 20 25 51 11
e-Posta :ambassade.abidjan@mfa.gov.tr
Web :http://abidjan.be.mfa.gov.tr

ABİDJAN TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Kerim Özgün HEMDİL
Abidjan Ticaret Müşavir Yrd.
Tel: 00225 202 55 118
Fax: 00225 202 55 111
E-posta: abidjan@ekonomi.gov.tr

- Fildişi Sahili Başbakanlık Resmi Sitesi - <http://www.premierministre.ci>
- Ekonomi Bakanlığı - <http://www.minecofin.gouv.ci>
- Ulusal Hazine - <http://www.tresor.gouv.ci>
- Petrol ve Enerji Bakanlığı - <http://www.energie.gouv.ci>
- Ulusal Yatırım Bankası (BNI) - <http://www.bni.ci>
- Batı Afrika Merkez Bankası - <http://www.bceao.int>
- Fildişi Sahili Bankaları - <http://www.africa-trade.ci/documentation/cibanks.htm>
- Ulusal Geliştirme Araştırmaları Bürosu (BNETD): <http://www.bnetd.ci>
- Fildişi Sahili Ulusal İstatistik Enstitüsü - <http://www.ins.ci/n>
- Fildişi Sahili Yatırım ve Tanıtım Merkezi (CEPICI) - <http://www.cepici.gouv.ci>
- Fildişi Sahili İhracatı Geliştirme Organizasyonu (APEX-CI) - <http://apex-ci.org>
- Gümrük Ofisi - <http://www.douanes.ci>
- Fildişi Sahili Sanayi ve Ticaret Odası - <http://www.cci.ci/index.php/en>
- Fildişi Sahili Standartlar Kurumu - <http://www.codinorm.ci>
- Gözetim/sertifikasyon firması - Webb Fontaine Côte d'Ivoire Conformité <http://www.webbfontaine.ci>
- Nakliye Firmaları - <http://www.africa-trade.ci/documentation/cishipping.htm>
- Fildişi Sahili'ndeki Oteller - <http://www.africa-trade.ci/documentation/ci-hotels.htm>
- Kamu İhaleleri ve ihale bilgileri - <http://www.dmp.finances.gouv.ci>
<http://www.anrmp.ci/publications/avis-dappels-doffres>
- Medical equipment: <http://www.demarches.gouv.ci/efp/servicespublics/lp/6/e/532>
- Mobil Telefon Servis Sağlayıcıları - Orange (<http://www.orange.ci>) MTN (<http://www.mtn.ci>), MOOV (<http://www.moov.com>),

İlginiz için teşekkürler ...

Tarhan SEZGİN

İhracatı Geliştirme Uzmanı

T.C. Ekonomi Bakanlığı

İhracat Genel Müdürlüğü

Ülke Masaları-I Daire Başkanlığı

Tel : 0312-204 88 16

E-mail : sezgint@ekonomi.gov.tr

Web : www.ekonomi.gov.tr